

138
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. generała broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH

ASG wewn. 30/76

~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~
Egz. nr 1

Płk dypl. Karol DIDENKO

**ORGANIZACJA I ZASADY PROWADZENIA
ROZPOZNANIA INŻYNIERYJNEGO W OPERACJI
ZACZEPNEJ ARMII**

(Skrypt)

40720
BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Secjum Działu Zbiórów Specjalnych
Nr ewid. _____
273

WARSZAWA

MARZEC

1976

138

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. generała broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH

ASG wewn. 30/76

~~SECRET~~
~~SECRET~~
~~SECRET~~

Egz. nr ..... 1 .....

Plk dypl. Karol DIDENKO

**ORGANIZACJA I ZASADY PROWADZENIA
ROZPOZNANIA INŻYNIERYJNEGO W OPERACJI
ZACZEPNEJ ARMII**

(Skrypt)

~~40720~~
BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Batalion Zbiórów Specjalnych
Nr ewid. _____

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im.gen.broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH

ASG wewn. 30 /76

PODSTAWA
Ustawa z dnia 29 stycznia 1969 roku
art. 86 ust. 2

(Dz.U. RP Nr 11 poz. 55)

ZATWIERDZAM
SZEFA KATEDRY TWI

Egz.nr 1

/-/ płk doc. dr Tadeusz PROCAK

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

płk dypl. Karol DIDENKO

ORGANIZACJA I ZASADY PROWADZENIA
ROZPOZNANIA INŻYNIERYJNEGO W OPERACJI ZACZEPNEJ
ARMII

/Skrypt/

WARSZAWA

marzec

1976 r.

~~40720~~
BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych

Nr ewid. _____

SPIS TREŚCI

	<u>Str.</u>
I. OGÓLNE WIADOMOŚCI O ROZPOZNANIU INŻYNIERYJNYM	3
II. CEL, WYMOGI I ZADANIA STAWIANE PRZED ROZPOZNANIEM INŻYNIERYJNYM	5
III. SPOSOBY PROWADZENIA ROZPOZNANIA INŻYNIERYJNEGO	11
IV. ORGANIZACJA I PROWADZENIE ROZPOZNANIA INŻYNIERYJNEGO	15
Schematy 1 i 2 -	wklejki po str.. 30

I. OGÓLNE WIADOMOŚCI O ROZPOZNANIU INŻYNIERYJNYM

Współczesne pole walki wymaga realizacji całego szeregu zadań zabezpieczenia inżynieryjnego oraz ogromu prac z tym związanych. W zależności od rodzaju działań bojowych jakość tych zadań będzie zróżnicowana, a stopień ich realizacji jest uzależniony od konkretnej sytuacji bojowej, czasu przewidzianego na wykonanie angażowanych sił i środków, charakteru terenu, pory roku i dnia oraz warunków atmosferycznych. Ponadto od ilości posiadanych wiadomości o nieprzyjacielu i terenie z punktu widzenia ich wpływu na zakres i możliwości wykonania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego.

Gruntowna znajomość przeciwnika oraz warunków terenowych zdecydowanie wpływających na przebieg działań bojowych jest podstawowym czynnikiem zapewniającym powodzenie na polu walki. Nie sposób planować i organizować jakkolwiek celową działalność wojsk bez posiadania szeroko rozumianych wiadomości dotyczących strony przeciwnej oraz terenu, na którym działania mają się odbywać. Aby zapewnić posiadanie największej ilości danych, rozpoznanie musi być prowadzone jeszcze w okresie pokoju. Pozwala to na systematyczne gromadzenie wiadomości dostarczanych z różnych źródeł oraz na ich szczegółowe opracowanie.

Rozpoznanie jest kontynuowane z chwilą rozpoczęcia konfliktu i prowadzone przez cały okres jego trwania. Na poszczególnych szczeblach dowodzenia ma ono określone ramy, w których mieści się

głównie zakres zadań mający zapewnić dowódcy i sztabowi podjęcie decyzji i jej realizację. Dla uzyskania pełnego obrazu zaistniałych faktów rozpoznanie prowadzone jest przez wszystkie rodzaje wojsk i na każdym szczeblu dowodzenia.

Rozpoznanie inżynieryjne, stanowiące część składową jednolitego systemu rozpoznania^{x/}, wchodzi w skład zabezpieczenia walki i operacji. Prowadzi się je w celu zapewnienia podjęcia właściwej decyzji przez dowódcę oraz dla ogólnych potrzeb przygotowania i prowadzenia działań, jak również w celu organizacji wykonawstwa konkretnych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego. Rozpoznanie inżynieryjne obejmuje całokształt przedsięwzięć związanych ze zdobywaniem, studiowaniem, opracowywaniem i terminowym przekazywaniem zainteresowanym wiadomości o charakterze inżynieryjnym dotyczących nieprzyjaciela i terenu.

Właśnie teren i jego wpływ na działanie wojsk, a także możliwości nieprzyjaciela pod względem wykonawstwa prac inżynieryjnych będą miały pierwszorzędne znaczenie na powzięcie decyzji przez dowódcę ogólnowojskowego, jak też na sposób i możliwości wykonania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego realizowanych przez wszystkie rodzaje wojsk i służb, a w tym i wojsk inżynieryjnych. Duża ilość oraz zakres zadań wynikających z prowa-

---

x/ Pojęcie jednolitego systemu rozpoznania - por. płk dypl. W. Wójcik. Jednolity system rozpoznania w operacji zaczepnej armii.
Bibl. Gł. ASG, nr 021923.

dzenia rozpoznania inżynieryjnego wskazują na potrzebę jego prowadzenia przez wszystkie rodzaje wojsk a nie tylko przez wojska inżynieryjne. Trzeba jednak stwierdzić, że główny wysiłek wojsk inżynieryjnych jest skierowany na prowadzenie rozpoznania pod kątem możliwości wykonania zadań przez ten rodzaj wojsk. Nie znaczy to jednak, że dane uzyskane od elementów inżynieryjnych nie będą wykorzystywane przez inne rodzaje wojsk. Również informacje uzyskane od innych elementów rozpoznawczych będą niewątpliwie przydatne wojskom inżynieryjnym.

Wynika stąd, że nie może być mowy o sztucznym podziale zadań rozpoznania inżynieryjnego nie ujmując całej jego działalności w jednolitym systemie rozpoznania.

Jednolity system rozpoznania zapewnia zsynchronizowane działanie rozpoznania rodzajów wojsk i służb w ścisłym powiązaniu ze sobą, jak również koordynację wysiłku stosownie do potrzeb i zadań. Odbicie tego powinno znaleźć się w opracowywanych w tym celu dokumentach. Zapewni to racjonalne wykorzystanie sił i środków rozpoznania oraz uniknięcie zbytecznego dublowania i niecelowego nakładania się wysiłku.

II. CEL, WYMOGI I ZADANIA STAWIANE PRZED ROZPOZNA- NIEM INŻYNIERYJNYM

Rozpoznanie inżynieryjne ma na celu zdobywanie danych o wszelkich przedsięwzięciach inżynieryjnych realizowanych przez nieprzyjaciela i o je-

go wojskach inżynieryjnych, jak też o terenie, potrzebnych dowódcy armii, szefowi wojsk inżynieryjnych i dowódcom jednostek inżynieryjnych do podejmowania przez nich decyzji oraz do organizacji i wykonania zabezpieczenia inżynieryjnego w walce i operacji.

Rozpoznanie inżynieryjne powinno być celowe, ciągłe, aktywne, terminowe, wiarygodne i głębokie.

C e l o w o ś ć rozpoznania wyraża się w ścisłym podporządkowaniu wszystkich przedsięwzięć rozpoznawczych, potrzebom zdobycia konkretnych wiadomości, specyficznych dla każdego rodzaju działań a dotyczących przedsięwzięć inżynieryjnych nieprzyjaciela i działalności jego wojsk inżynieryjnych oraz terenu. Polega ono na planowanym skoncentrowaniu wysiłku sił i środków rozpoznania inżynieryjnego na najważniejszych obiektach, mających w określonej sytuacji bojowej decydujący wpływ na planowanie i przebieg działań.

C i ą g ł o ś ć rozpoznania polega na nieprzerwanym zdobywaniu wiadomości we wszystkich sytuacjach bojowych oraz w każdych warunkach terenowych i atmosferycznych. Zapewnia to możliwości posiadania aktualnych danych i obserwacji zachodzących zmian na polu walki. Ciągłość zbierania wiadomości umożliwia prowadzenie analizy zjawisk zachodzących w okresie przygotowania i w toku prowadzenia działań zaczepnych, dokonywanie porównań wiadomości uzyskanych wcześniej z wiadomościami kolejno napływającymi i wyciąganie właściwych wniosków.

A k t y w n o ś ć rozpoznania polega na wytrwałym, zdecydowanym i pełnym inicjatywy działaniu dowódców i sztabów wojsk inżynieryjnych oraz inżynieryjnych organów rozpoznawczych, zmierzających do zdobycia potrzebnych wiadomości wszelkimi dostępnymi im środkami i sposobami. Wszelka działalność powinna być odbiciem zmian zachodzących na polu walki. Jednocześnie wszyscy zainteresowani, niezależnie od z góry określonych zadań do wykonania, powinni rejestrować i przekazywać do szefostwa wojsk inżynieryjnych wszystkie fakty mające wpływ na zabezpieczenie inżynieryjne.

T e r m i n o w o ś ć i aktualność wiadomości powinny odzwierciedlać faktyczny stan pola walki. Wszelkie dane uzyskane przez rozpoznanie inżynieryjne powinny być dostarczane we właściwym czasie, bez opóźnień. Przy szybko zmieniających się sytuacjach bojowych nawet istotna wiadomość dostarczona za późno nie przedstawia większych wartości, a może nawet wpłynąć ujemnie na przebieg działań.

W i a r y g o d n o ś ć rozpoznania polega na uzyskiwaniu rzeczywistych danych, potwierdzonych o ile jest to możliwe przez kilka źródeł, względnie sprawdzonych kilkakrotnie przez jedno. Uzyskane wiadomości muszą całkowicie odpowiadać istniejącej sytuacji i nie wzbudzać żadnych wątpliwości.

G ł ę b o k o ś ć rozpoznania oznacza uzyskiwanie wiadomości inżynieryjnych dotyczących nieprzyjaciela i terenu w całym pasie działań na głę-

bokość planowanych do wykonania zadań. Osiąga się to przez odpowiednie urzutowanie sił i środków rozpoznania oraz przez korzystanie z materiałów dostarczonych z rozpoznania powietrznego i agenturalnego. W działaniach zaczepnych rozpoznanie inżynieryjne powinno być prowadzone przez dywizję na głębokość do 50 km i przez armię do 400 km.

Wszystkie przedsięwzięcia związane z rozpoznaniem inżynieryjnym powinny być zaplanowane oraz skoordynowane z tego rodzaju działalnością innych rodzajów wojsk, a szczególnie z rozpoznaniem ogólnowojskowym. Opracowując plan rozpoznania inżynieryjnego, powinno się w nim uwzględnić zadania realizowane na korzyść armii przez front oraz przez dywizje jeśli takie polecenie otrzymały. W planie tym powinno się przewidzieć podział zadań na dwa okresy. Pierwszy to okres przygotowania operacji i drugi - prowadzenia operacji.

Rozpoznanie inżynieryjne w pasie działania armii planuje i organizuje szefostwo wojsk inżynieryjnych na podstawie zarządzenia sztabu armii w zakresie rozpoznania oraz zarządzenia szefa wojsk inżynieryjnych frontu, uwzględniając jednocześnie zapotrzebowania na wiadomości nadesłane z poszczególnych dywizji.

Do zasadniczych zadań rozpoznania inżynieryjnego należą:

- zdobywanie wszelkich wiadomości o przedsięwzięciach inżynieryjnych nieprzyjaciela, o składzie i wyposażeniu jego wojsk inżynieryjnych oraz

o sposobie ich działania, o nowych wzorach sprzętu i środków inżynierskich, o sposobie organizacji zabezpieczenia inżynierskiego;

- rozpoznanie usytuowanych w terenie rejonów, pozycji i ważnych obiektów w obronie nieprzyjaciela oraz charakteru i stopnia ich rozbudowy inżynierskiej, szczególnie pod względem obrony przed bronią jądrową;

- wykrycie szczególnych właściwości terenu wpływających na tempo prowadzenia działań zaczepnych, organizację zabezpieczenia inżynierskiego i na wykonawstwo prac inżynierskich;

- rozpoznanie rejonów uderzeń jądrowych w celu określenia możliwości ich pokonania;

- wykrycie miejsc ustawienia zapór inżynierskich, a szczególnie min jądrowych i punktów kierowania wybuchami, ich charakteru oraz środków i sposobów kierowania wybuchami.

Ponadto rozpoznanie inżynierskie powinno systematycznie zbierać i opracowywać wiadomości o istniejących zbiornikach wodnych w pasie natarcia armii, miejscach rozmieszczenia materiałów budowlanych i zakładach przemysłowych, które mogą być wykorzystane w czasie wykonywania zadań zabezpieczenia inżynierskiego i podczas remontu maszyn inżynierskich.

Ustalając skład, wyposażenie i możliwości działania wojsk inżynierskich nieprzyjaciela należy uwzględnić głównie te siły i środki, z którymi armia może się zetknąć w toku operacji. Będą

to przede wszystkim wojska inżynieryjne występujące organizacyjnie w oddziałach i związkach znajdujących się w pasie armii. Jak również te, które mogą prawdopodobnie w toku operacji wykonywać zadania dodatkowe na korzyść tych związków.

Planowanie operacji zaczepnej wymaga głębokiej znajomości terenu w całym pasie natarcia, zarówno po stronie własnej, jak i nieprzyjaciela. Studiowanie terenu w toku planowania operacji prowadzi się na podstawie map, opisów wojskowo-geograficznych, danych statystycznych i innych zebranych jeszcze w okresie pokoju. Ma to na celu uzyskanie wiadomości o wpływie pokrycia terenu/obiektów terenowych, przeszkód wodnych, sieci dróg i ich stanu, warunków glebowych i hydrogeologicznych/ oraz jego ukształtowania na rozmieszczenie wojsk własnych i nieprzyjaciela i prowadzenie przez nie działań. Uzupełnieniem wymienionych dokumentów są wszelkie aktualne dane odnoszące się do wyznaczonego pasa działania armii zdobyte bezpośrednio przed rozpoczęciem operacji. Potwierdzenie i uzupełnienie uzyskanych w czasie studium wiadomości osiąga się poprzez działanie różnorodnych elementów rozpoznawczych w tym również i z wojsk inżynieryjnych.

Uogólnione dane z rozpoznania inżynieryjnego nanosi się na mapę. Jak wskazują doświadczenia zebrane w czasie różnego rodzaju ćwiczeń, na szczeblu armii najcelowiej do tego używać mapy o skali 1:200 000. Podstawą do sporządzania tej mapy prócz

wiadomości uzyskanych z rozpoznania jest opis wojskowo-geograficzny TDW, komunikaty rozpoznawcze i biuletyny Sztabu Generalnego, mapy topograficzne i specjalne, informacje szczebla wyższego i rodzajów wojsk, informatory geograficzne i hydrotechniczne itp.

III. SPOSOBY PROWADZENIA ROZPOZNANIA INŻYNIERYJNEGO

Rozpoznanie inżynieryjne prowadzą wszystkie rodzaje wojsk, jednak główny ciężar wykonania tego zadania spoczywa na wojskach inżynieryjnych. Inne rodzaje wojsk prowadzą rozpoznanie inżynieryjne przede wszystkim w zakresie potrzebnym do samodzielnego wykonywania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego dla potrzeb własnych. Wiadomości uzyskane tą drogą stanowią bogaty materiał faktograficzny, który uzupełnia lub potwierdza wiadomości zebrane przez wojska inżynieryjne.

Rozpoznanie inżynieryjne na szczeblu armii organizuje szef wojsk inżynieryjnych oraz dowódcy i sztaby związków, oddziałów i pododdziałów wojsk inżynieryjnych. Do prowadzenia tegoż rozpoznania przeznaczone są pododdziały rozpoznawcze wchodzące organicznie w skład brygad saperów, pułków pontonowych, batalionów saperów dywizji i innych batalionów specjalistycznych wojsk inżynieryjnych. Również kompanie saperów pułku zmechanizowanego i pułku czołgów mają w swoim składzie drużyny rozpoznania inżynieryjnego. Ponadto rozpoznanie inżynieryjne mogą prowadzić również inne pododdziały wojsk

inżynieryjnych w przypadku, gdy nie wystarcza sił etatowych lub gdy wymaga tego konkretny rodzaj prac wykonywany przez te pododdziały.

Szef wojsk inżynieryjnych jest odpowiedzialny za organizację rozpoznania inżynieryjnego i koordynację zadań w tym zakresie ze sztabami innych rodzajów wojsk. Swoje zamierzenia dotyczące rozpoznania inżynieryjnego szef wojsk inżynieryjnych sprawuje przez Wydział Dowodzenia i Rozpoznania szefostwa wojsk inżynieryjnych armii.

Do zadań tego wydziału między innymi należą:

- opracowanie planu rozpoznania inżynieryjnego i propozycji dla szefa wojsk inż. odnośnie sposobu i możliwości wykorzystania sił i środków przeznaczonych do prowadzenia rozpoznania inżynieryjnego;

- opracowanie projektów zarządzeń i wytycznych w zakresie rozpoznania inżynieryjnego;

- kierowanie przebiegiem rozpoznania inżynieryjnego, ściśle współdziałając z Oddziałem Rozpoznawczym sztabu armii, głównie w sprawach dowodzenia, wymiany informacji, składania meldunków itp

Opracowany przez Wydział Dowodzenia i Rozpoznania plan rozpoznania określa: zadania rozpoznania inżynieryjnego, siły jakie powinny je realizować, czas wykonania zadań oraz terminy składania meldunków. Na szczeblu armii jest kompania rozpoznania inżynieryjnego brygady saperów przeznaczona do wykonywania zadań rozpoznawczych zapewniających uzyskiwanie różnego rodzaju wiadomości

o znaczeniu inżynieryjnym, niezbędnych dowódcy i szefowi wojsk inżynieryjnych armii oraz dowódcy brygady dla potrzeb organizacji i wykonania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego działań. Prócz wymienionej kompanii każdy specjalistyczny oddział i pododdział wojsk inżynieryjnych ma w swoim skłonie pluton lub drużynę rozpoznania inżynieryjnego. Zadaniem tych pododdziałów rozpoznania inżynieryjnego jest zdobywanie wiadomości głównie dla potrzeb wykonania konkretnych prac inżynieryjnych.

Wszystkie wiadomości uzyskane z rozpoznania inżynieryjnego powinny być opracowane w szefostwie wojsk inżynieryjnych armii i po uzgodnieniu z oddziałem rozpoznawczym przedstawione szefowi sztabu lub dowódcy armii, a także szefowi wojsk inżynieryjnych frontu. Ponadto zdobyte wiadomości w zależności od potrzeb i charakteru, przekazuje się zainteresowanym oddziałom sztabu armii, dowódcom rodzajów wojsk i szefom służb, szefom wojsk inżynieryjnych sąsiednich armii, szefom saperów dywizji i dowódcom jednostek inżynieryjnych, szczebla armijnego.

Biorąc za podstawę ilość i rodzaj zadań stawianych przed rozpoznaniem inżynieryjnym, armia nie jest w stanie zrealizować je tylko swoimi siłami. Dlatego wykonanie niektórych zadań zlecane jest szczeblom niższym. Stąd w pasie natarcia armii istnieje cała sieć inżynieryjnych elementów rozpoznawczych, których działalność jest ściśle zsynchronizowana. Taka zazębiająca się wzajemnie

działalność zapewnia posiadanie maksymalnej ilości, bardziej wiarygodnych wiadomości.

W operacji zaczepnej w pasie natarcia armii zwykle organizuje się następujące inżynieryjne elementy rozpoznawcze:

- inżynieryjne posterunki obserwacyjne /IPO/
- 15-23 /z tego 2-3 armijne/;
- inżynieryjne posterunki obserwacyjne na śmigłowcach - 2-3;
- inżynieryjne posterunki fotografowania/IPF/
- 4-6 /z tego 1-2 armijne/;
- inżynieryjne patrole rozpoznawcze /IPR/ - 25-35 /z tego 6-7 armijnych/;
- inżynieryjne grupy specjalne /IGS/ - do 5;
- grupy specjalne z saperami - zwiadowcami włączonymi w ich skład - 4-6.

Elementy te organizowane są w następującej sile:

- IPO - 2-4 ludzi /również na śmigłowcach/;
- IPF - 2 ludzi;
- IPR - pół do jednej drużyny;
- IGS - drużyna do plutonu;
- do GS włącza się nie więcej jak 2 saperów - zwiadowców.

Pododdziały wyznaczone do prowadzenia rozpoznania inżynieryjnego wyposaża się, w zależności od sposobu działania, w odpowiednie środki transportowe oraz sprzęt do obserwacji, fotografowania, rozpoznania zapór, przyrządy dozometryczne i inne.

Sposoby prowadzenia rozpoznania inżynieryjnego obrazuje schemat nr 2.

IV. ORGANIZACJA I PROWADZENIE ROZPOZNANIA INŻYNIERYJNEGO

Organizacja rozpoznania inżynierskiego po -
winna odpowiadać zamierzonym celom, opierać się
o głęboką znajomość zasad prowadzenia współczesnej
operacji zaczepnej oraz dokładną znajomość sił i
środków przeznaczonych do wykonania tego zadania.

Rozpoznanie inżynierskie realizuje się na
podstawie decyzji dowódcy armii, jego wytycznych w
tym zakresie oraz na podstawie planu zabezpiecze -
nia inżynierskiego operacji.

Organizacja rozpoznania inżynierskiego obej -
muje:

- określenie zadań rozpoznania inżynierskiego
oraz sił i środków mających realizować te zada -
nia;
- planowanie wykonania zadań rozpoznania in -
żynierskiego;
- sporządzanie planu rozpoznania inżynierskiego;
- organizację wykonania zaplanowanych zadań
rozpoznania inżynierskiego /postawienie zadań wyko -
nawcom/;
- przygotowanie organów rozpoznania inżynie -
ryjnego;
- organizację łączności i określenie sposobu
przekazywania wiadomości;
- zbieranie i opracowanie danych z rozpozna -
nia /uzyskanych wiadomości/ oraz terminowe /w naj -
krótszym czasie/ przekazywanie ich szefowi wojsk
inżynierskich.

Przystępując do organizacji rozpoznania inżynieryjnego szef wojsk inżynieryjnych powinien zapewnić sobie możliwości uzyskiwania wiadomości z różnych źródeł. W innym przypadku wszelkie dane mogą być niepełne lub nie zawsze wiarygodne. Duża głębokość zadań, jak i znaczna szerokość pasy armii przy jednoczesnych niewystarczających możliwościach etatowych pododdziałów rozpoznawczych wymaga wszechstronnej działalności umożliwiającej posiadanie maksymalnej ilości danych o nieprzyjacielu i terenie. Działalność ta powinna obejmować wszelkie możliwe kierunki uzyskania wiadomości.

W okresie przygotowania działań:

1. Informacje obejmujące następujące źródła: szef wojsk inżynieryjnych frontu; szef oddziału rozpoznawczego armii, dowódcy rodzajów wojsk i szefowie służb, szefowie wojsk inżynieryjnych i szefowie saperów sąsiednich związków operacyjnych i związków taktycznych.
2. Studiowanie różnych dokumentów zwłaszcza takich, jak: zdjęcia lotnicze, mapy, podręczniki i przewodniki, opisy TDW, biuletyny, informatory i sprawozdania rozpoznawcze, plany terenów zurbanizowanych i ich urządzeń komunalnych, zdjęcia, locje, dokumenty nieprzyjaciela. Studiowanie zdobyczej techniki i środków nieprzyjaciela.
3. Relacje miejscowej ludności oraz badanie jeńców i zbiegów.
4. Wiadomości uzyskiwane od inżynieryjnych elementów rozpoznawczych.
5. Rekonesans osobisty.

W toku operacji:

1. Wiadomości uzyskane od inżynierskich elementów rozpoznawczych.
2. Meldunki szefów saperów związków taktycznych i dowódców jednostek wojsk inżynierskich armii.
3. Rekonesans osobisty.
4. Informacje z oddziału operacyjnego armii, od szefów wojsk inżynierskich i szefów saperów sąsiednich związków operacyjnych i związków taktycznych, od dowódców rodzajów wojsk i szefów służb.

Dla potrzeb kierowania rozpoznaniem inżynierskim oraz w celu zapewnienia jak najsprawniej - szej działalności inżynierskich organów rozpoznawczych szef wojsk inżynierskich powinien posiadać następujące dokumenty:

- a/ mapę oceny terenu pod względem inżynierskim, na której powinny być uwypuklone:
- kierunki przebiegu dróg wraz z ich charakterystyką;
  - ważniejsze przeszkody wodne i ich charakterystyka /z uwzględnieniem warunków ich pokonania/;
  - obiekty hydrotechniczne na terenie własnym i po stronie nieprzyjaciela wraz z niezbędnymi danymi;
  - wszystkie rodzaje przepraw;
  - warunki przejezdności terenu /tereny zabagnione, górzyste, zalewowe itp./;
  - zakłady produkcyjne mogące być wykorzystane w

toku operacji oraz magazyny materiałów budowlanych;

- przedsięwzięcia inżynieryjne, wykonane w okresie pokoju w zakresie przygotowania teatru działań wojennych do wojny /fortyfikacje stałe, komory minowe itd./;
- głębokość wód podskórnych;
- źródła wody umożliwiające zaopatrzenie wojsk w wodę;

b/ mapę rozpoznania inżynieryjnego uwzględniającą:

- ugrupowanie wojsk inżynieryjnych nieprzyjaciela z dokładnością do kompanii oraz wykonywane przez nie zadania;
- prace inżynieryjne nieprzyjaciela wykonywane w okresie organizacji działań /fortyfikacje polowe, zapory inżynieryjne itp./;
- ugrupowanie własnych elementów rozpoznania inżynieryjnego i wykonywane zadania;
- prognozowanie miejsc ustawienia min jądrowych oraz ocenę skutków ich wybuchu a także prognozowanie skutków wysadzenia urządzeń hydrotechnicznych.

Oprócz wymienionych wyżej map zaleca się mieć:

- materiały informacyjne dotyczące organizacji i możliwości wojsk inżynieryjnych nieprzyjaciela wraz z charakterystyką posiadanego sprzętu i środków inżynieryjnych;
- mapę z charakterystyką rzek i przepraw stałych;

- materiały pomocnicze w postaci albumów, filmów i mikrofilmów dotyczących konkretnych obiektów, sprzętu przepławowego i jego możliwości itp.;
- schematy granic prawdopodobnego zatopienia terenu w przypadku zniszczenia zapory w zbiornikach wodnych.

Organizując rozpoznanie inżynieryjne szef wojsk inżynieryjnych, dążąc do zsynchronizowanego działania własnych elementów rozpoznawczych z organami rozpoznania ogólnowojskowego, musi ściśle współpracować z szefem oddziału rozpoznawczego armii. W tym zakresie powinien uzgodnić:

- cel rozpoznania i główny wysiłek rozpoznania inżynieryjnego;
- jakie zadania rozpoznania inżynieryjnego należy włączyć do ogólnego planu rozpoznania;
- sposoby prowadzenia rozpoznania inżynieryjnego przez różne siły;
- jakie wiadomości powinny i mogą być dostarczone w pierwszej kolejności, w jakim czasie i jakimi środkami;
- sposób przygotowania inżynieryjnych pododdziałów rozpoznawczych, przewidzianych głównie do działania wspólnie z organami rozpoznania ogólnowojskowego oraz do prowadzenia rozpoznania ze śmigłowców.

Całokształt przedsięwzięć związanych z rozpoznaniem inżynieryjnym ujmuje plan rozpoznania inżynieryjnego opracowywany przez Wydział Dowodzenia i Rozpoznania Szefostwa Wojsk Inżynieryjnych armii i zatwierdzony przez szefa sztabu armii.

Plan rozpoznania inżynieryjnego opracowuje się tekstowo i dołącza do niego mapę, na której pokazuje się wszystkie elementy rozpoznania inżynieryjnego oraz zadania, jakie mają do wykonania w okresie organizacji i prowadzenia operacji.

Przykładowy układ planu rozpoznania inżynieryjnego - przedstawiono na str. 23.

Nie rozwijając sposobu działania poszczególnych inżynieryjnych elementów rozpoznania, których treść ujmują instrukcje i regulaminy, należy zwrócić baczniejszą uwagę na rozpoznanie powietrzne. Rozpoznanie to na szczeblu armii już w okresie przygotowania operacji spełnia bardzo istotną rolę.

Jedną z form rozpoznania powietrznego jest fotografowanie powietrzne polegające na pokryciu zdjęciami lotniczymi określonej powierzchni terenu. Tę formę rozpoznania stosuje się w celu: sprawdzenia maskowania własnych wojsk; rozpoznania pasów i rejonów obrony, punktów oporu, rejonów ześrodkowania wojsk npl; ustalenia charakteru obiektów i przedmiotów terenowych /rzek, zbiorników wodnych itp./.

Szef wojsk inżynieryjnych chcąc skorzystać z tego źródła informacji musi słożyć odpowiednie zapotrzebowanie na zdjęcia lotnicze, które powinny zawierać następujące punkty:

P L A N
rozpoznania inżynierskiego 5 Armii
/variant/

Zadania rozpoznania inżynierskiego	Rodzaj i sposób prowadzenia rozp.inż.	Czas wykonania zadania	Siły i środki	Miejsca wykonania zadania	Sposoby dostarczenia i rodzaju danych z rozpozn.
I. W toku przygotowania operacji					
A. Wykonywane siłami frontu na korzyść armii					
1. Określenie przygotowania i ustalenia min jąd. /miejsce ustalenia, punkty kierowania wybuchem/ w pasie a, b na kierunku x, y	Na zapotrzeb. SWInż. 5 A	20/25 09	Wg planu rozpoznania frontu	Wg planu rozpoznania frontu	Informacja
B. Wykonywane siłami armii					
7. Zdobyć wiadomości o terenie i przedsięwzięciach inżynierskich npla w pasie a, b do rubieży x, y	Fotografowanie powie- trzne, obserwacja 180 i ze śmigłowca	12.00 20.9 18.00 21.9	pl.rint. 5 BSap /środky/	Wzdłuż rubieży styczności z nplm	Zdjęcia lotnicze i ze śmigłowca szkice odrębne
C. Wykonywane siłami dywizji					
10. Ustalić możliwości po- konywania terenu na kierunkach: - a, b - c, d.	Obserwacja	12.00 20.9 14.00 21.9	dr.rint. 1 DZ dr.rint. 3 DZ	w pasach dywizji	Meldunki techn. środki łączności
II. W toku operacji					
A. Wykonywane siłami frontu na korzyść 5 Armii					
B. Wykonywane siłami armii					
C. Wykonywane siłami dywizji					

1. Cel fotografowania - rozpoznanie charakteru rozbudowy rejonu /wykrycie pól minowych na rubieży/.
2. Rejon fotografowania - opisowo z załączeniem mapy lub schematu.
3. Rodzaj zdjęcia - w planie /perspektywiczne/.
4. Sposób wykonania - powierzchniowe /linearne, punktowe/.
5. Skala zdjęć - 1:20 000 /1:5 000 .../.
6. Procent przykrycia - podłużne - 60%;
poprzeczne - 40 %.
7. Forma dokumentu - zdjęcia /fotoplan, foto -
schemat/.
8. Ilość - 3 egz.
9. Czas fotografowania - 6.00 10.9.
10. Czas fotografowania
powtórnego - 6.00 11.9.
11. Typ błony fotograf. - panchromatyczna.
12. Wskazówki - specjalną uwagę zwrócić na
szczegółowe wykrycie obiektów w rejonie x, y.

W okresie przygotowania operacji wiele cennych wiadomości dostarczają inżynierskie punkty obserwacyjne działające na śmigłowcach. Możliwości obserwacji takiego punktu lub wykonywania zdjęć wynoszą do 20 km w głąb obrony nieprzyjaciela. Najlepsze rezultaty uzyskuje się przy prędkości lotu do 80 km/h i wysokości 50 do 100 m.

W toku operacji zaczepnej cenne wiadomości umożliwiające wcześniejsze planowanie wykonania zadań dostarczają inżynierskie grupy specjalne /IGS/

oraz saperzy - zwiadowcy działający w składzie grup specjalnych /GS/, a ponadto rozpoznanie lotnicze oraz desanty.

Szczególne znaczenie w okresie trwania operacji mają wiadomości dotyczące charakterystyki przeszkód wodnych i zapór z minami jądrowymi.

Rozpoznanie przeszkód wodnych przed przeprowadzeniem rozpoznania bezpośredniego powinno być poprzedzone przez:

- fotografowanie powietrzne;
- grupy specjalne /mające w swoim składzie saperów - zwiadowców/;
- inżynierskie grupy specjalne.

Rozpoznanie zapór inżynierskich z minami jądrowymi organizują sztaby związków taktycznych i operacyjnych siłami wszystkich rodzajów wojsk. Do zadań pododdziałów przeznaczonych do tego celu należą:

- sprecyzowanie /ustalenie/ miejsc założenia min jądrowych;
- ustalenie miejsc rozmieszczenia punktów kierowania wybuchami;
- ustalenie stopnia przygotowania min jądrowych do wysadzania;
- rozpoznanie miejsc rozmieszczenia polowych ruchomych składów amunicji specjalnej.

Organizacja rozpoznania zapór z minami jądrowymi obejmuje:

- określenie celu i zadań rozpoznania min jądrowych oraz wydzielenie sił i środków niezbęd -

nych do ich wykonania;

- planowanie rozpoznania min jądrowych i postawienie zadań wykonawcom;

- organizację zbierania i opracowywania danych z rozpoznania zapór oraz stref skażeń i zniszczeń;

- koordynację wysiłków sił i środków w celu rozpoznania zapór jądrowych oraz stref zniszczeń i skażeń;

- przygotowanie pododdziałów wyznaczonych do rozpoznania zapór jądrowych.

Podstawę do organizowania rozpoznania stanowią zadania bojowe, decyzja dowódcy, zarządzenia rozpoznawcze szczebla nadrzędnego, posiadane informacje o nieprzyjacielu, stan własnych sił i środków rozpoznania oraz ich możliwości.

Aby zapewnić sobie posiadanie maksimum wiadomości rozpoznanie powinno ustalić:

- usytuowanie min jądrowych i ich typy;

- rozmieszczenie węzłów i odcinków zapór jądrowych, oraz obiektów przygotowywanych przez nieprzyjaciela do zniszczenia;

- rozmieszczenie punktów kierowania wybuchami;

- system kierowania wybuchami min jądrowych;

- punkty przechowywania amunicji specjalnej;

- położenie i rodzaj zapór konwencjonalnych;

- działania nieprzyjaciela w rejonie zapór, kierunki jego ruchu, sposoby ubezpieczenia i ochrony zapór jądrowych, pola ostrzału szczególnie broni przeciwpancernej;

- najdogodniejsze sposoby likwidacji min jądrowych, punktów kierowania wybuchami oraz punktów przechowywania amunicji specjalnej.

Bardzo istotnym zadaniem rozpoznania, w dużym stopniu rzutującym na sprawny przebieg czynności w pokonywaniu zapór, jest dokładność określenia granic pasa zapór inżynierskich /granic pól minowych/.

Przedsięwzięcia dotyczące rozpoznania zapór jądrowych umieszczają się w ogólnym planie rozpoznania i w planach dowódców /szefów/ rodzajów wojsk i wojsk specjalnych, w których wskazuje się zadania dla każdego rodzaju rozpoznania na konkretnych kierunkach, w rejonach i na obiektach oraz wykonawców i terminy wykonania tych zadań. Oprócz tego mogą być wskazane sposoby prowadzenia rozpoznania, a w razie konieczności siły i środki wydzielone do zabezpieczenia działania pododdziałów rozpoznawczych.

Pododdziały rozpoznawcze oraz inne wydzielone dla wykonania tego zadania powinny być zapoznane z oznakami demaskującymi miejsca ustawienia min jądrowych, sposobami ich ustawienia w terenie i na różnych obiektach, organizacją ubezpieczenia i ochrony zapór jądrowych oraz z organizacją, uzbrojeniem i znakami rozpoznawczymi oddziałów i pododdziałów specjalnych wojsk inżynierskich i technicznych, które mogą ustawiać i obsługiwać minę jądrową.

Wiadomości uzyskane z rozpoznania zapór są -

drowych lub o oznakach znajdowania się zapór w danym rejonie oraz o przygotowaniach nieprzyjaciela do wysadzenia min jądrowych przekazuje się poza wszelką kolejnością.

Wiadomości dotyczące min jądrowych będą uzyskiwane poprzez rozpoznanie agenturalne, specjalne, powietrzne, radiowe i radiotechniczne, grupy specjalne /GS i IGS/, inżynieryjne organa rozpoznawcze szczebla taktycznego i oddziały torujące /OT/.

Wszelkie wiadomości jakimi dysponuje szef wojsk inżynieryjnych armii uzyskane przez elementy rozpoznawcze powinny być przekazane do szefostwa wojsk inżynieryjnych frontu po odpowiednim ich opracowaniu. Meldunek z rozpoznania może być przykładowo o następującej treści.

Szef Wojsk Inżynieryjnych Frontu ...

Meldunek z rozpoznania 5 A nr ...

1. Organa rozpoznawcze dywizji I rzutu armii potwierdziły wykonywanie przez npla prac związanych z ustawieniem zapór jądrowych, szczególnie w rejonach x, y i na węzłach dróg a, b.
2. Npl wykonuje prace inżynieryjne związane z umocnieniem obrony na zachodnim brzegu rz. FULDA na odcinku A, B oraz ustawia zapory minowe wzdłuż /rubież/.
3. Stwierdzono, że do rejonu /.../ przybyła kompania pontonowa z mostem MLC 16/30/50.
4. Siłami pododdziałów rozpoznania 5 A prowadzi się rozpoznanie ...
5. Zapotrzebowano zdjęcia lotnicze rejonu /rzeki/.

W meldunku należy podać, że zostało złożone zapotrzebowanie na rozpoznanie powietrzne, gdyż jest ono przekazywane przez szefa oddziału rozpoznawczego armii.

Mówiąc o organizacji rozpoznania inżynieryjnego oraz o jego prowadzeniu nie można przeprowadzić dla całej armii wyraźnej linii podziału między czasem trwania jednego i drugiego okresu. Nie ma wspólnego momentu dla wszystkich inżynieryjnych organów rozpoznawczych oznaczającego czas przejścia z jednego rodzaju działalności do rodzaju drugiego. I jakkolwiek wypracowanie sposobów zdobywania wiadomości oraz określenie zadań dla wszystkich elementów inżynieryjnych, generalnie rzecz biorąc, będzie się odbywało w jednym czasie to wcale nie oznacza, że wszystkie elementy zostaną zorganizowane równocześnie i o jednym czasie rozpoczną swoją pracę. Jedno jest tu najważniejsze dla każdego rodzaju elementu rozpoznania inżynieryjnego. Chcąc zapewnić ich sprawne i skuteczne działanie muszą być spełnione wszystkie warunki organizacyjne, o których mowa wyżej.

Do podstawowych zasad prowadzenia rozpoznania inżynieryjnego w operacji zaczepnej armii należą:

- skupienie wysiłku wszystkich sił i środków rozpoznania inżynieryjnego na zasadniczym kierunku działania;

- ciągłe prowadzenie rozpoznania inżynieryjnego na całą głębokość planowanej operacji;

- centralne kierowanie rozpoznaniem inżynieryjnym przez Wydział Dowodzenia i Rozpoznania szefostwa wojsk inżynieryjnych armii, który planując i stawiając zadania dla wszystkich sił i środków ściśle współdziała w tym zakresie z Oddziałem Rozpoznawczym sztabu armii;

- zakres zadań rozpoznania inżynieryjnego powinien wynikać z realnych możliwości posiadanych sił i środków i nie wykraczać poza ich ramy;

- stałe współdziałanie sił rozpoznania inżynieryjnego z innymi rodzajami rozpoznania /przede wszystkim z rozpoznaniem ogólnowojskowym/;

- nieustanna gotowość sił do prowadzenia nieprzerwanego rozpoznania.

Organizacja i prowadzenie rozpoznania inżynieryjnego zależą będą od warunków i czasu przygotowania i prowadzenia operacji zaczepnej.

W okresie przygotowywania operacji możliwości zdobywania informacji o nieprzyjacielu i terenie będą ograniczone. Dopiero w miarę rozwijania się działań bojowych możliwości te będą się rozszerzać co umożliwi prowadzenie pełniejszej analizy i oceny przeciwnika. Wymagać to będzie dużej operatywności Wydziału Dowodzenia i Rozpoznania.

Wykonanie zadań rozpoznania inżynieryjnego należy rozpatrywać pod kątem ustalenia możliwości nieprzyjaciela oraz optymalnego wykorzystania własnych sił i środków dla zapewnienia realizacji zadań przez wojska własne.

Duży rozmach operacji oraz szybkość i głębokość działań wymagają ciągłości prowadzenia rozpo-

znania inżynierskiego przy stałym uwzględnianiu czynnika czasu, gdyż każda informacja dostarczona z opóźnieniem może się okazać zbędna.

Z chwilą rozpoczęcia działań i w toku ich trwania Wydział Dowodzenia i Rozpoznania powinien systematycznie konfrontować napływające informacje z posiadanymi z okresu organizacji operacji. Po rozpoczęciu działań częstotliwość napływu informacji z różnych źródeł znacznie wzrośnie. Wymagać to będzie z jednej strony intensyfikacji pracy Wydziału zaś z drugiej zapewni posiadanie dokładniejszych wiadomości o stronie przeciwnej. Systematyczna ocena tych wiadomości gwarantuje stałą orientację w aktualnych sytuacjach bojowych oraz przekazanie zainteresowanym informacji na bieżąco. Częstotliwość obiegu informacji zależy od ważności zdobytych danych, od adresata oraz od aktualnego rozwoju sytuacji. Dla różnych adresatów może być inny stopień opracowania i odmienna treść przekazywanej wiadomości.

x

x

x

Wykład ma na celu przedstawienie sposobu zdobywania wiadomości inżynierskich o nieprzyjacieli i terenie w toku organizacji i prowadzenia operacji zaczepnej.

Wiadomości wszelkie z tego zakresu potrzebne są dowódcy armii do podjęcia decyzji a szefowi

wojsk inżynieryjnych, dowódcom ZT i oddziałów dla organizacji i wykonania zabezpieczenia inżynieryjnego operacji.

Uwaga: Wykład opracowano na podstawie materiałów teoretycznych uzyskanych w Wojskowej Akademii Inżynieryjnej w Moskwie. Ponadto wyko-rzystano istniejące materiały źródłowe dotyczące rozważanego tematu.

ZASTĘPCA SZEFA KATEDRY TWI

/-/ płk dypl. Karol DIDENKO

Wyk. w 20 egz.

Egz. nr 1-20-bibl.gł.OZS

Wyk. płk DIDENKO

Druk JD, dn. 6.IV.1976 r.

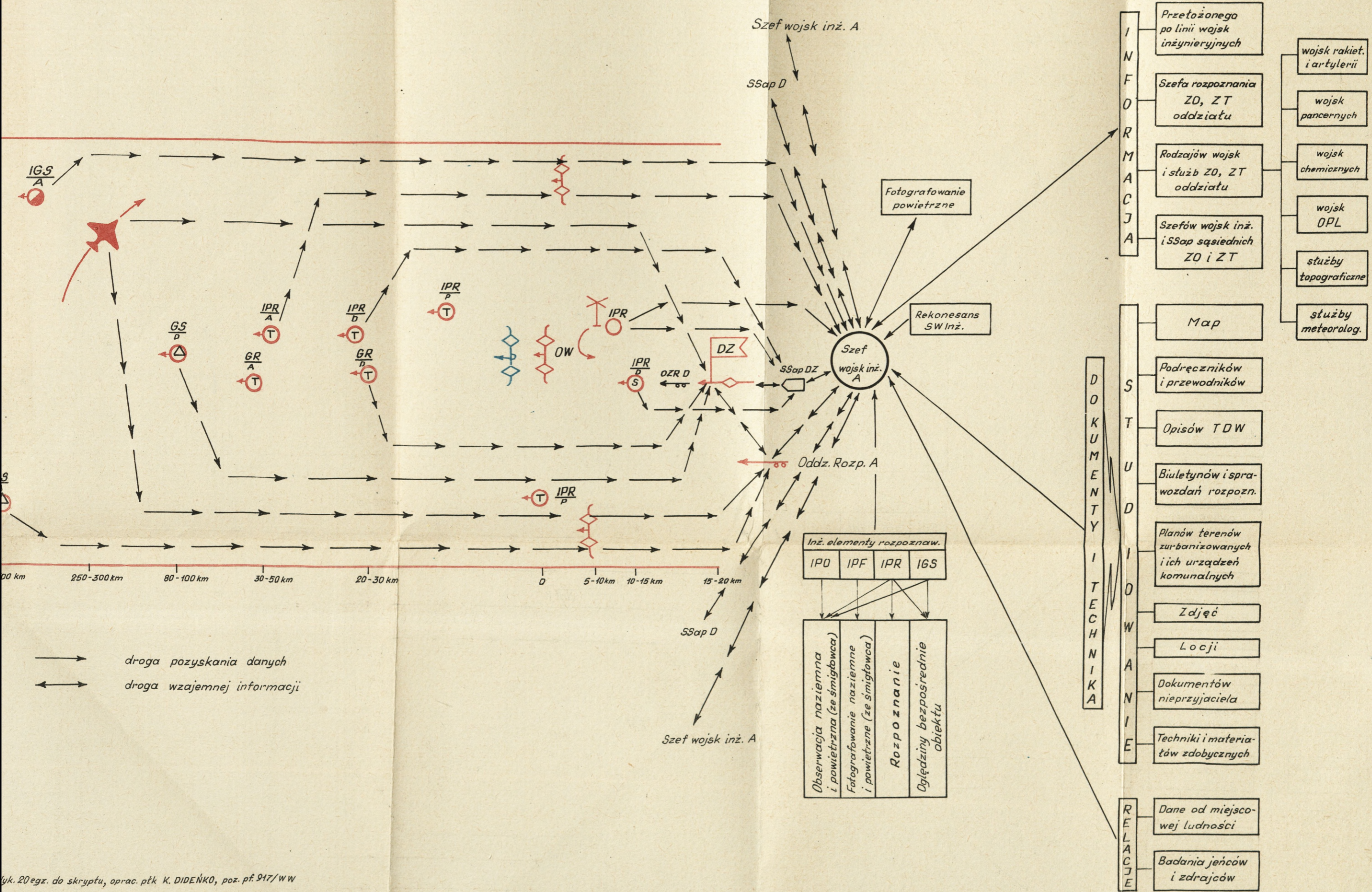
nr pf-266/pf-917/WW.

Kor. J.S.

BIBLIOTEKA NAUKOWA ESG WF
Archiwum Działu Materii Specjalnych
Nr. ewid. ~~pf~~ 40720

ŹRÓDŁA I OBIEG INFORMACJI ROZPOZNAWCZYCH SZEFA WOJSK INŻYNIERYJNYCH W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII (wariant)

SCHEMAT NR 1
ROZWIĘ
Egz. Nr.....

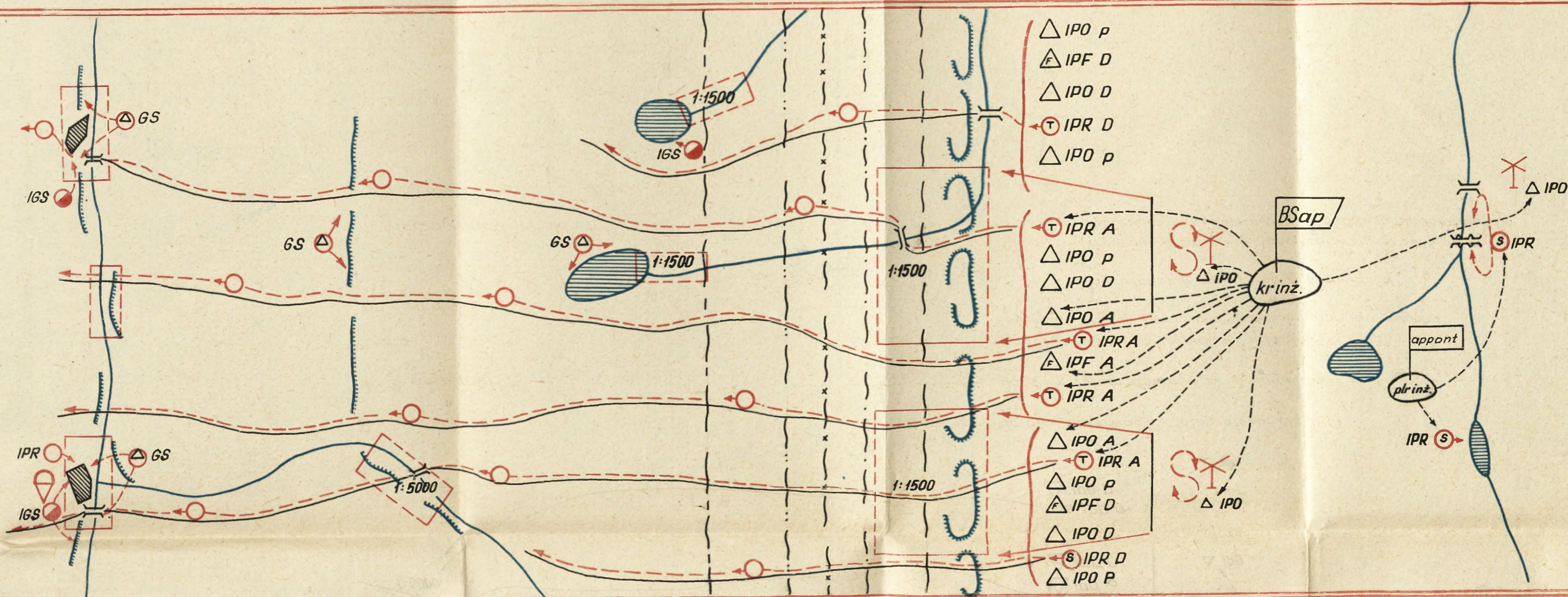
Wyk. 20 egz. do skryptu, oprac. płk K. DIDEŃKO, poz. pf. 917/WW

31-

BIBLIOTEKA NAUKOWA KSG WP
Archiwum Państ. Zbiorów Specjalnych
Nr ewid.

1740720

ORGANIZACJA ROZPOZNANIA INŻYNIERYJNEGO W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII (wariant)

- △ IPO - 15-23 (z tego 2-3 armijne)
- △ IPF - 4-6 (z tego 1-2 armijne)
- △ IPO - 2-3 z śmigłowca
- ⊙ IPR - 25-35 (z tego 6-7 armijnych)
- ⊙ IGS - do-4
- ⊙ GS - 4-6 z saperami włączonymi w ich skład

- do 6 km obserwacja i fotografowanie z IPO
- do 20 km fotografowanie ze śmigłowców
- do 30 km rozpoznanie radiowe R/s UKF (wykrycie punktów kierowania wybuchami min jądrowych)
- do 40 km fotografowanie powietrzne z samolotów
- do 60 km wykrywanie środkami radiotechnicznymi punktów kierowania wybuchami min jądrowych i dyslokacją pododdziałów specjalnych.

52 -

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Główna Zbiórów Specjalnych
Nr. 40720